MADDE YAYIMLANDIKTAN
SONRA GELEN DOKÜMAN
01 Kasım 2016

MIDDLE EASTERN STUDIES, 2016
VOL. 52, NO. 6, 938–952
http://dx.doi.org/10.1080/00263206.2016.1198325

Routledge
Taylor & Francis Group

D475
(020706) Berlin Ant-

Türkiye Diyanet Vakfı
Kütüphanesi
İslâm Araştırmaları Merkezi

Three Ottoman Pashas at the Congress of Berlin, 1878

Syed Tanvir Wasti

Civil Engineering Department, Middle East Technical University (ODTU), Ankara, Turkey

The Russo-Turkish War of 1877–78 is not treated in Turkey even today as some event in the distant past. Called the *Doksan Üç Harbi*,[1] it continues to permeate layers of the national consciousness as an inflection point in the history of the once-great Ottoman Empire. The war began on 18 April 1877 and a ceasefire was signed at Edirne on 31 January 1878. This was the war in which the Ottomans lost the most amount of territory and also suffered the highest number of casualties prior to the First World War – so much so, that chroniclers have referred to this war as *Küçük Kıyamet*.[2] The Treaty of San Stefano[3] was signed on 3 March 1878 and, as a conclusion to the Congress of Berlin, a treaty was signed on 13 July 1878.

The 1877–78 Russo-Turkish war had two theatres, the Danube front in the Balkans and the Caucasus front in Eastern Turkey. The Commander-in-Chief of the Ottoman land forces in the West was Marshal Abdülkerim Nadir Pasha under whom were the following three armies: the Western Army under the command of Marshal Gazi Osman Pasha, responsible for the famous defence of Plevna, an outstanding Turkish success in an overall poor military performance in the Balkans;[4] the Eastern Army under Marshal Ahmed Eyüp Pasha; and the Southern Army under Marshal Süleyman Pasha.[5]

The Caucasus front under the command of Ahmed Muhtar Pasha was smaller than the Danube front, but also witnessed huge battles. Although Ahmed Muhtar Pasha defeated the Russians in battles on 21 June, 25 June and 25 August 1878 (which earned him the title of Gazi)[6] he and his men were forced to retreat to Erzurum after 15 October 1877, leaving undefended the great fortress city of Kars, which fell into Russian hands on 18 November. Attempts by the Russians to take Erzurum failed because of a heroic defence of the city in which the local population fully participated.[7]

The war and its aftermath (in the form of the Treaty of San Stefano and the Congress of Berlin) signify, at least in later assessments, the beginning of the end of the Empire, at least in its European territories.[8] As a result of the war, Serbia, Rumania, Bulgaria and Montenegro all gained territory and were placed under the control of local princes. The areas of Kars, Batum, Artvin and Ardahan in eastern Turkey passed into Russian hands. The administration of Cyprus was ceded to Great Britain by the Sultan. That the collapse of the Ottoman Empire took place only in 1922, after a huge World War which also removed from the scene of European history Imperial Germany and the Austro-Hungarian and Russian empires, may be attributed in part to the stern and astute rule of the Sultan

CONTACT Syed Tanvir Wasti a01294@metu.edu.tr

© 2016 Informa UK Limited, trading as Taylor & Francis Group

Abdülhamid[9] between the years 1876 and 1909. Accounts of the Russo-Turkish War, the subsequent Treaty and the Congress of Berlin are to be found in great detail in many sources.[10]

The countries represented at the Congress of Berlin were Great Britain, Austria-Hungary, France, Germany, Italy, Russia and Ottoman Turkey. Although not official members of the Congress of Berlin, delegates from Greece, Romania, Serbia and Montenegro attended deliberations which concerned their states. Bulgaria was one of the areas much discussed at the Congress, but no Bulgarian delegates were invited. The high-level delegations comprised the following plenipotentiaries and envoys:

- For the United Kingdom: Benjamin Disraeli, Lord Beaconsfield, Prime Minister; the Marquis of Salisbury, Foreign Secretary; and Lord Odo Russell, Ambassador at Berlin.
- For Germany and Prussia: Otto von Bismarck, Chancellor of Germany; Baron Ernst von Bülow, Foreign Minister of Prussia; and Carl Viktor Chlodwig, Prince of Hohenlohe-Schillingsfürst, Ambassador at Paris.[11]
- For the Austro-Hungarian Empire: Gyula, Count Andrássy, Foreign Minister; Count Alajos Károlyi, Ambassador at Berlin; and Baron Heinrich Karl von Haymerle, Ambassador at Rome.
- For France: William Henry Waddington, the Comte de Saint-Vallier, Minister of Foreign Affairs; and Félix Hippolyte Desprez, Director, Department for Foreign Affairs.
- For Italy: Count Corti Lodovico, Foreign Minister, and Count de Launey.
- For the Russian Empire: Alexander, Prince Gorchakov, Foreign Minister; Count Pyotr Shuvalov, Ambassador to the Court of St James's; and Paul d'Oubril, Ambassador at Berlin.
- For the Ottoman Empire: Alexander Karatheodori Pasha, Minister of Public Works; Mehmed Ali Pasha, Field Marshal of the Ottoman Armies; and Sadullah Rami Pasha, Ambassador at Berlin.

As may be observed, the flower of European diplomatic statesmanship of the time was represented at the Congress of Berlin. Available biographies of the plenipotentiaries, including Bismarck, who was the host, Disraeli, who subtly pulled the strings behind many curtains, and most of the other distinguished personalities would fill several shelves of a good library. Therefore, the objective in the present article is to provide information about the lives and careers of the plenipotentiaries of the Ottoman Turkish delegation, who are relatively far less known.

Alexander Karatheodori[12] was born in Istanbul in 1833. His father, Stefanos Karatheodori,[13] was Physician to the Ottoman Palace, and he could read and write many languages. On completion of his early education the young Alexander joined the Chamber of Interpreters[14] attached to the Sublime Porte at the age of 19. After a couple of years, Karatodori left for Paris, where he studied literature, mathematics[15] and the law[16] before returning to Istanbul in 1860. After passing some busy years working as a legal adviser, a lecturer as well as a civil servant, Karatodori was sent to the Ottoman Embassy in Berlin in 1865 as *Chargé d'Affaires* where he stayed about two years. As a result of the revolt in Crete, a commission was sent to the island under the chairmanship of Âli Pasha,[17] and Karatodori was seconded to this commission as Adviser. The commission drew up a Charter for the Province of Crete, and Karatodori was chosen to go to Crete in October 1867 to

21 Kasım 2017

1 WASTI, Syed Tanvir. Three Ottoman Pashas at the Congress of Berlin, 1878. *Middle Eastern Studies*, 52 vi (2016) pp. 938-952. Alexander Karatheodori Pasha, Minister of Public Works; Mehmed Ali Pasha, Field Marshal of the Ottoman Armies; and Sadullah Rami Pasha, Ambassador at Berlin.

Berlin Antl. 020706

MADDE YAYIMLANDIKTAN SONRA GELEN DOKÜMAN

Berlin Antlaşması
020706

8632 YORULMAZ, Naci. The end of Bismarck's "pretended disinterestedness" and a new era for German-Ottoman relations: the Ottoman special mission to Berlin and Reşid Bey's report in 1881. *Frontiers of the Ottoman imagination: studies in honour of Rhoads Murphey.* Ed. Marios Hadjianastasis. Leiden: Brill, 2014, pp: 282-311.

21 Kasım 2017

MADDE YAYIMLANDIKTAN
SONRA GELEN DOKÜMAN

WASTI, Syed Tanvir. Three Ottoman Pashas at the Congress of Berlin, 1878. *Middle Eastern Studies,* 52 vi (2016) pp. 938-952. Alexander Karatheodori Pasha, Minister of Public Works; Mehmed Ali Pasha, Field Marshal of the Ottoman Armies; and Sadullah Rami Pasha, Ambassador at Berlin.

Berlin Ant
020706

01 Ocak 2019

MADDE YAYIMLANDIKTAN
SONRA GELEN DOKÜMAN

93 OCAK 1991

madde: BERLİN ANTLAŞMASI

T. A. : c. VI , s. 189-197
M. L. : c. II , s. 309
B. L. : c. III , s. 1549
A. Br. : c. IV , s. 25

'17 ARALIK 1993

020906
BERLİN ANTLAŞMASI

4527 DAVISON, R.H. The Ottoman Empire and the Congress of Berlin. *Der Berliner Kongress von 1878: die Politik der Grossmächte und die Probleme der Modernisierung in Südosteuropa in der zweiten Hälfte des 19. Jahrhunderts.* Hrsg. R.Melville und H-J.Schröder. Wiesbaden: Steiner, 1982 (Veröffentlichungen des Instituts für Europäische Geschichte, Beiheft 7) pp.205-223

DOĞU YAYINLARI DİZİNİ
DOĞRA DİLEK DOĞ DİNÇ

956.10743
DA.N D'Avril, Adolph IR.U69 Berlin Ant

Négociations relatives au traité de Berlin et aux arrangements qui ont suivi 1875 - 1886 / by Adolph d'Avril.- Paris: Ernest Leroux, 1886.
viii, 474 p.: maps; 25 cm.

1. History, Turkey - 1876 - 1918 2. History, Ottoman Empire I. Title

5576

341.66
BE.B Berlin Kongresi (1878 13 Jun - 13 July: Berlin)

(Berlin Kongresi protokollarının tercümesidir)
برلين قونغره‌سى بروتوقوللرينك ترجمه‌سيدر
/ استانبول : مطبعهٔ عامره ، ١٢٩٨ هـ

IR.U69

4, 248 p.; 23 cm.
Text in Ottoman turkish
With: Ayastefanosda akdolunan mukaddemat-ı sulhiye

1. Termination of War I. Title II. Title: Ayastefanosda akdolunan mukaddemat-ı sulhiye III. Title (Arabic)

3171

335

327.56104
MA.T Mahmud Muhtar Paşa Berlin Antlaşması IR.U69

La Turquie, l'Allemagne et l'Europe: depuis le traité de Berlin jusqu'à la guerre mondiale / by Mahmud Muhtar Paşa.- Paris: Berger - Levrault, 1924.
xix, 311 p.; 21,5 cm.
Includes bibliographical references
Includes index

8936 1.Foreign Relations, Turkey - Europe I.Title

BERLİN ANLAŞMASI (1878)

956.07-SEV-D

Eddevletü'l-Osmâni - I, 231 v.

BERLİN ANLAŞMASI

961-SAL.M

El-Mağribü'l-Arabî - 176 v.

Berlin Antlaşması

دانشنامهٔ جهان اسلام، (۳)، تهران ۱۳۷۶،

IRCICA. DN 36948

Toussoun, *La géographie de l'Égypte*, dans *Mémoires de la société royale de géographie de l'Égypte*, VIII, 18, 52, 68, 223.

/ ویه (د. اسلام) /

بَرلعام ویُواصاف ← بلوهر و یوداسَف

برلئام و یوزافت ← بلوهر و یوداسَف

برلین، کنگره، بزرگترین اجتماع سیاسی قدرتهای بزرگ اروپا در قرن سیزدهم/نوزدهم (پس از کنگرهٔ وین ۱۲۳۰-۱۲۳۱/ ۱۸۱۴-۱۸۱۵ و پاریس ۱۲۷۳/۱۸۵۶). محور مذاکرات و تصمیمات آن، تعدیل شرایط پیمان سان‌استفانو[1] (یشیل‌کوی* کنونی در نزدیکی استانبول)، روشن کردن وضع متصرفات عثمانیها در بالکان و حل مسئلهٔ شرق[2] بود که نتایج آن شامل ایران و حتی افغانستان شد.

مقدمات. در پی ناآرامیهایی در سرزمینهای اروپایی قلمرو عثمانی، جنگهای روسیه و عثمانی در بهار ۱۲۹۴/ ۱۸۷۷ از سرگرفته شد. از جملهٔ این ناآرامیها، شورش هرزگووین در جمادی‌الآخرهٔ ۱۲۹۲/ ژوئیهٔ ۱۸۷۵ در اعتراض به سنگینی مالیات اغنام و بدرفتاری مأموران عثمانی بود (گریمبرگ و سوانستروم، ج ۱۱، ص ۱۴۴؛ د. ترک، ذیل «معاهدهٔ برلین[3]»). بی‌توجهی دولت عثمانی به اصلاحات پیش‌بینی شده در طرح آندراسی[4] که برای آرام کردن هرزگووین و بالکان تهیه شده بود، و نیز قتل رایزنهای فرانسه و آلمان در آشوبی همگانی در صحن مسجد سالونیک، مخاصمات میان روسیه و عثمانی را تشدید کرد. گردهم‌آیی استانبول (۶ ذیحجهٔ ۱۲۹۳-۵ محرم ۱۲۹۴/ ۲۳ دسامبر ۱۸۷۶ - ۲۰ ژانویهٔ ۱۸۷۷) به ریاست صفوت‌پاشا نیز بی‌نتیجه ماند و برخی اختلاف‌نظرها میان باب عالی و دولتهای انگلیس و فرانسه و دگرگونیهای سریع در داخل کشور، آسیب‌پذیری عثمانیها را در برابر روسیه افزایش داد و دولت روسیه به بهانهٔ بی‌توجهی عثمانیها به اصلاحات درخواستی دول اروپایی در بالکان، در جبههٔ وسیعی، از دانوب تا قفقاز، با دولت عثمانی به جنگ پرداخت (د. ترک، همانجا).

دولت عثمانی با قوایی خسته و تجهیزات ناقص و مالیه‌ای که تحمل مخارج جنگی بزرگ را نداشت، خواهان ترک مخاصمه شد که در ۱۹ رجب ۱۲۹۵/۱۹ ژوئیهٔ ۱۸۷۸ قرارداد آن در آدْرنه به امضا رسید. روسها در ۲۸ صفر ۱۲۹۵/۳ مارس ۱۸۷۸ در پی پیشروی در چَتالجه و ورود به سان‌استفانو، عهدنامه‌ای با عثمانیها منعقد کردند (کین‌راس، ص ۵۴۳؛ بریانشانینوف، ص ۲۲۳، د. ترک، همانجا؛ لاموش، ص ۳۳۳). از مهمترین مواد این عهدنامه تضمین استقلال مونتنگرو[5] صربستان و رومانی و تشکیل کشور بزرگ بلغارستان بود (بریانشانینوف، همانجا). تشکیل چنین کشور بزرگی، که احتمالاً در مدار نفوذ روسیه قرار می‌گرفت، موجب نگرانی اتریش و انگلستان بود. صدراعظم انگلستان، بنجمین دیزریلی، لرد بیکنزفیلد[6]، با اعلام این نظر که پیمان سان‌استفانو جنوب‌شرقی اروپا را مستقیماً زیر نفوذ روسیه قرار داده و با نقض آشکار تقسیم‌بندی نژادی، مردم غیر اسلاو و بالکان را نادیده گرفته است، خواستار تجدیدنظر در شرایط آن شد (کین‌راس، ص ۵۴۴). بدینسان، کنگرهٔ برلین به تشویق بریتانیا و به پیشنهاد اتریش برای تجدیدنظر در مفاد پیمان سان‌استفانو تشکیل شد. بریتانیا پیش از تشکیل کنگره با یک سلسله مذاکره و عقد قراردادهای پنهانی با دول ذینفع، زمینه را برای پیشبرد مقاصد خود فراهم ساخت؛ مثلاً سالزْبری، سیاستمدار محافظه‌کار انگلیسی و وزیرخارجهٔ دولت دیزریلی، در جمادی‌الاولی ۱۲۹۵/مه ۱۸۷۸، کمی پیش از شروع کار کنگره، در پیامی به لایارد[7]، سفیر آن کشور در استانبول، به باب عالی اخطار کرد که دولت عثمانی باید با عقد پیمان تدافعی با انگلستان مبنی بر حمایت این دولت از عثمانی در برابر خطر نفوذ روسیه در قلمرو آسیایی آن کشور موافقت کند. عثمانیها آن اتحاد تدافعی را، قبل از انقضای مهلت پذیرفتند و قبرس، که حکم دروازهٔ مصر و شامات را داشت و ازینرو برای بریتانیا مهم بود، به تصرف آن کشور درآمد (محمود، ج ۳، ص ۸۶۵-۸۶۶، ۸۶۸) و مقرر شد که خراج سالیانه‌ای از اضافه درآمدهای آن به سلطان پرداخت شود (کین‌راس، ص ۵۴۷).

در ۷ جمادی‌الآخرهٔ ۱۲۹۶/۳۰ مه ۱۸۷۸، روسیه و انگلستان، به طور همزمان، برای تحدید بلغارستان بزرگ، موافقتنامه‌ای نهانی در لندن منعقد کردند (همان، ص ۵۴۴-۵۴۵؛ محمود، ج ۳، ص ۸۶۷). انگلستان مذاکرات مقدماتی را با آلمان نیز که با ملاقات سالزبری و بیسمارک در ذیقعدهٔ ۱۲۹۳/ نوامبر ۱۸۷۶ آغاز شده بود، تا ۱۰ جمادی‌الآخره ۱۲۹۵/ ۱۲ ژوئن ۱۸۷۸ ادامه داد. در این مذاکرات، انگلستان موفق شد همراهی بیسمارک را، که به سبب نقش سیاسی خود در کنگرهٔ برلین لقب «دلال درستکار[8]» گرفت (وارد، ج ۱۲، ص ۳۹۶؛ گریمبرگ و سوانستروم، ج ۱۱، ص ۱۵۰؛

1. San Stefano
2. Eastern Question
3. Berlin Antlaşması
4. Andrassy
5. Monténégro
6. Benjamin Disraeli Lord Beaconsfield
7. Layard
8. Honest Broker

kademe ilerliyerek, Osmanlı Devleti'nin taksimi I. Dünya savaşı sonunda gerçekleştirildi. Fakat şark meselesi bitmedi. Bugün Osmanlı hakimiyetinde bulunmuş bölgelerde cereyan eden bir çok devletlerarası meseleleri, şark meselesinin bir devamı olarak kabul edebiliriz.

YAYINLANDIKTAN SONRA GELEN DÖKÜMAN
22 ŞUBAT 1993

Tarih Dergisi, c. 32, 1979 İstanbul, s. 651-652

Dergi / Kitap
Kütüphanede Mevcuttur

— Berlin Antlaşması

THE SECRET REPORT ON THE CONGRESS OF BERLIN

Roderic H. Davison

In 1919 a French writer, Bertrand Bareilles, published a small book entitled *Le Rapport secret sur le Congrès de Berlin adressé à la S. Porte par Karathéodory Pacha, premier plénipotentiaire ottoman* (Paris, Editions Bossard, 197 pages). The two introductory chapters by Bareilles are of no importance. But the rest of the book, from page 65 to page 195, is a description from the Ottoman viewpoint of the negotiations at the Congress of Berlin, which met between June 13 and July 13, 1878. If it is authentic, this description is of great value to historians of the Ottoman Empire, of European diplomacy, and of the Eastern Question. Although the *Rapport secret* has been used by historians, its authenticity has not, to the present time, been determined. Now, a combination of evidence, some of it only recently available, makes possible a reasonable judgment as to whether the *Rapport* is genuine or not*.

The value of the report, if it is genuine, lies in the fact that its author was himself one of the leading participants in this major international Congress. Aleksandr Karatodori Paşa (Alexandre Carathéodory) was head of the Ottoman delegation; the other Ottoman plenipotentiaries were Field Marshal (Macarli) Mehmed Ali

* The author is grateful to the Government of Turkey for permission to do research in the Başbakanlık Arşivi and in the Dış-İşleri Bakanlığı Hazine-i Evrak. His thanks are also due to the Social Science Research Council, to the American Research Institute in Turkey, to the George Washington University, and to the John Simon Guggenheim Memorial Foundation for much assistance.

he had explicit orders from the Western Bureau to do so. Upon arriving in Greece and hearing the account firsthand from Hagopian, however, he was inclined to pardon him, although the Western Bureau considered him responsible for the arrests. Hagopian was ousted from the ARF by decision of the Fourth General Congress in 1907 but later rejoined the party and held important positions during the second constitutional period in the Ottoman Empire. See also Hratch Dasnabedian, ed., *Niuter Ho. Hee. Tashnagtsutian Badmutian Hamar*, 256–57. These post-facto documents from the ARF Archives make it clear that the Izmir operation was designed to attack European interests if the assassination failed and a new wave of massacres ensued. Rosdom [Sdepan Zorian], however, is very critical of the organizers of the Izmir event. Apparently the secrecy of the operation was compromised (hence the Ottoman intelligence's knowledge of it), and Rosdom was furious about it. See also BOA-Yıldız Tasnifi-Sadaret Hususi Maruzat Evrakı-309-494-43, Atinada Va Pirede Derdest Edilen 8 Ermeniler Hakkında (Regarding the eight Armenians who were apprehended in Athens and Piraeus).

173. Pamboukian, *Nyuter Ho. Hi. Ta. Badmutyan Hamar*, 95–107. These pages contain several documents showing the desperate situation of ARF members in Izmir when the bombing plot code-named "Vosgehank" (Gold Mine: the revolutionary name given to Izmir) was uncovered by the police. This resulted in the total disintegration of the local ARF organization. Scores of its leaders were imprisoned, while the rest escaped to Egypt and the Balkans.
174. Malkhas, *Abrumner*, 382–85; FO 424.210.65, Cumberbatch to O'Conor, Smyrna, August 1, 1906, No. 55, enclosure 1 in O'Conor to Grey, Therapia, August 10, 1906, No. 547 in FO 424/210/28340. This document contains detailed reports on the findings in regard to the Smyrna bomb affair. The document states that it was an ARF operation and that prisoners were tortured to extract information. According to Cumberbatch, it was "sham justice."
175. FO 424.210.65, Nos. 386–91.
176. FO 424/216/29302, No. 81, Lowther to Grey, Therapia, August 18, 1908, No. 498.
177. FO 424/216/29295, No. 79, Lowther to Grey, Therapia, August 18, 1908, No. 491.
178. FO 424/216, No. 140, Lowther to Grey, Therapia, September 20, 1908, No. 590.
179. FO 424/216/n, No. 140, Safrastian to Shipley, Bitlis, September 1, 1908, enclosure to Lowther to Grey, Therapia, September 20, 1908, No. 590.
180. Der Minassian, *Hay Heghapokhagani*, 390–94.

Edit. M. Hakan Yavuz, War and Diplomacy: The Russo-Turkish War of 1877–1878 and the Treaty of Berlin, Salt Lake City 2011.

DM 189853.

24 NISAN 2012

13

Berlin Antlaşması

Template for Destruction

The Congress of Berlin and the Evolution of Ottoman Counterinsurgency Practices

Edward J. Erickson

MİLLİ KÜTÜPHANE ... ÖDÜNÇ VERİLEN DOKÜMAN

RECASTING THE STRATEGIC ENVIRONMENT

"The Berlin Peace Treaty recast the Ottoman Balkan possessions in such a way that it was not militarily feasible to defend them against either foreign aggression or internal insurrection."[1] In spite of this, Bismarck's Congress of Berlin treaty signed on July 13, 1878, had a profound effect on the military posture of the Ottoman Empire as it entered the twentieth century, particularly with regard to its military deployment and operations. After 1878 the recast situation in the Balkans forced the Ottoman Empire to dedicate more and more of its scarce military resources toward the defense of the Balkans. This outcome was largely due to the vulnerable geographic position of the Ottomans' remaining Balkan provinces imposed by the Congress of Berlin and by the increasingly strident and dangerous insurgent activities that the agreement seemed to encourage. This paper explores the relationship between the Congress of Berlin and the evolution of Ottoman counterinsurgency practices in the empire during the period 1878 to 1915.

In political terms, while reducing the "Greater Bulgaria" created by the Treaty of San Stefano, the Congress of Berlin served to create the modern country of Bulgaria, which by 1885 included the province of Eastern Rumelia as well. The strategic consequence for the Ottomans was monumentally disastrous: the new Bulgaria cut deeply into Ottoman territory in Europe, thereby partially isolating the five western Balkan provinces of Kosovo, Işkodra, Janina, Manastir (Macedonia), and Salonika. Moreover,

351–381

020706

BERLİN ANTLAŞMASI

1 MUHAMED AHMETAJ, Berlin Kongresi ve sonuçlarının Osmanlı Devleti ve Arnavutlar üzerindeki etkileri, Uludağ Üniversitesi, Yüksek Lisans, 2011

Glasnik (ГЛАСНИК) XXXII 2 1988 135—142 Uskop YU ISSN 0583—4961

УДК 949.717.05

03 Mayıs 2014
D3034
DOĞU YAZMALARI KİTAPLIĞI
SELÇUK DOKÜMANI

ТРГОВСКИТЕ ВРСКИ НА ФРАНЦИЈА СО ОСМАНСКАТА ИМПЕРИЈА И МАКЕДОНИЈА ПО БЕРЛИНСКИОТ КОНГРЕС

Маргарита Пешевска
Вонреден професор на Филозофскиот факултет — Скопје

Прифатено од Редакцијата на 29. I 1991.

Франција прва од европските земји стапила во контакт со Османската империја. Таа рано ја оценила важноста на Империјата за нејзиното политичко и економско влијание на ова подрачје. Општите интереси во борба против Австрија го натерале султанот да склучи со францускиот крал Франсоа I, во февруари 1535 година, „Договор за мир, пријателство и трговија".[1] Тоа се таканаречените капитулации,[2] со кои е создаден сојуз на османските султани со француските кралеви за борба против другите кралства. Овој договор содржи и ред други привилегии на Французите во Османската империја.

Во триесеттите и четириесеттите години на XVIII век започнало поизразито да се создава зависност на Турција од големите европски сили, предимно на Англија и Франција. Империјата во лицето на Англија и Франција ги видела своите сојузници против Русија, која во овој период била главен противник. Трговците на Франција, Англија и Холандија добиле големи привилегии на Исток. Нив, Империјата им служела како мост за поврзување со исток, особено по пронаоѓањето на патот за Индија. Овој мост ним им носел значајни приходи.[3]

[1] *А. Д. Новичев*, Турция. Кратка история, Москва, 1965, 30.

[2] Капитулација доаѓа од латинскот збор „capitul", што значи глава. Во политичката терминологија под капитулација се означуваат сите привилегии што биле дадени на Франција од страна на Турција. Понекогаш со тоа име се означуваат документите што ги установуваат и гарантираат тие права (*А. К. Людсканов*, Капитулациите. Периодическо списание на българското-книжевно дружество въ Средецъ, Средецъ, кн. XVIII, 1885 55.

[3] *А. Д. Новичев*, цит. дело, 53.

Berlin Antlaşması
020706
Balkanlar
020245

War and Diplomacy

The Russo-Turkish War of 1877–1878 and the Treaty of Berlin

edited by
M. Hakan Yavuz
with Peter Sluglett

03 Mayıs 2014 MADDE YAYIMLANDIKTAN SONRA GELEN DOKUMAN

Utah Series in Middle East Studies

THE UNIVERSITY OF UTAH PRESS
Salt Lake City

Muslim and Orthodox Resistance against the Berlin Peace Treaty in the Balkans

Mehmet Hacısalihoğlu

INTRODUCTION

The Treaty of Berlin led to different reactions by the population in the central and western Balkans. It radically changed the status quo of south-eastern Europe and affected different population groups in both a positive and negative manner. Several examples of armed reactions in the Balkans can be cited, as in Thrace, Macedonia, Albania, and Bosnia-Hercegovina. We cannot put all these cases in the same category, however; aside from the Treaty of Berlin, many other factors lay at the origins of these reactions. It would be more precise to see these cases as reactions against a series of developments in the 1870s, of which the Treaty of Berlin was one of the most important triggering factors.

Some of the revolts dealt with in this paper have been well researched in the national historiographies of the Balkan states.[1] The Albanian reaction to the Treaty of Berlin has been studied in detail, particularly in the context of the Albanian national movement. The revolts in Macedonia (in Kresna and Razlog) have also been well researched in the context of the Macedonian question in Bulgaria and Macedonia. The Muslim resistance in Thrace has not been explored much in scholarly writing, however, with the exception of some studies made in Turkey. This paper focuses on these three cases of resistance. Because of its limited scope, it does not cover the resistance in Bosnia and Hercegovina.

It is important to note that the Treaty of Berlin was the result of a series of revolts, wars, and even treaties in the Balkans, which have been called the "Eastern Question." The revolts in Hercegovina in 1875, the Serbo-Ottoman War of 1876, the Bulgarian revolt (the April Uprising) in

Temmuz - Aralık 2015 Yıl 21 Sayı 73 Fiyatı 40 TL. ISSN 1300-4174

Bu dergi Yeni Türkiye Stratejik Araştırma Merkezi tarafından yayınlanmaktadır.

Berlin Kongresi'nin Gölgesi Altında Osmanlı Türkiye'si ile Çarlık Rusya'sı Arasında Yapılan Doğu Anadolu ve Kafkasya'yı Etkileyen Yeniköy Antlaşması ve 1914 Bitlis Ayaklanması

(020706) Berlin Ant.

Bayram Bayraktar*

20 Şubat 2016
MADDE YAYIMLANDIKTAN SONRA GELEN DOKÜMAN

Osmanlı İmparatorluğu İkinci Meşrutiyet hareketiyle yeni bir dönemece girerken Genç Türk İhtilalini yapanlar, İstibdat yönetimine son vermiş olmakla birlikte hürriyet, meşrutiyet ve Kanun-ı Esasi sloganlarıyla Türkler, Araplar, Yahudiler, Rumlar, Sırplar, Bulgarlar, Ermeniler ve diğerlerini Osmanlı vatandaşlığı ortak paydasında birleştireceklerini düşünüyorlardı[1].

Bununla birlikte çok geçmeden bu düşünceyi âdeta yalanlarcasına 1910 yılında zuhur eden Arnavutluk isyanı ve Ermeni Taşnakların Doğu Anadolu'daki eşkıyalık hareketleri[2], imparatorluğun ne tür iç sorunlarla yüz yüze geldiğini ve bu sorunları çözümlemede zorlandığının sinyallerini veriyordu. İmparatorluk 1911 Trablusgarp ve 1912-1913 Balkan savaşları ile büyük sarsıntılar geçiriyordu ki, Ermeni eşkıyalığının ve Rus Emperyalizminin tehdidi altında kalan Doğu Anadolu'da 1882 verilerine göre[3], toplam nüfusu 276.990 ve Ermeni nüfusunun ise 107.804 olan Bitlis şehrinde, 19-21 Mart 1914 tarihlerinde şeriatçı nitelikte bir Kürt ayaklanması meydana geldi.

Dönemin basınına yansıyan bilgilere göre[4] sayılarının 2.000 kadar tahmin olunduğu ayaklanmacılar, insan malzemelerinin merkezi Hizan olmak üzere Bitlis, Mekr, Gevaş, Karçegan, Varto ve Mutki ilçelerinde yaşayan eğitimsiz köy çocuklarından oluşuyorlardı. Liderleri ise bir tarikat şeyhi ve toprak sahibi olan Molla Selim, Şeyh Şehabeddin ve Seyyid Ali gibi nüfuz sahibi kimselerdi.

İsyanın meşrutiyetçi Osmanlı yönetimine tepki olarak gösterilmesinin yanında, gerçekte daha farklı bir boyutu göz ardı edilmemeliydi. Bu bağlamda Osmanlı hükûmetinin Doğu Anadolu'da gerçekleştirmek istediği sosyal ve idari nitelikli reformlar sonucu çıkarları baltalanacak olan şeyhlerin ve beylerin tepkisiydi ayaklanma[5]. Ayrıca ayaklanmayı Rusya, Bitlis konsolosu marifetiyle kışkırtmıştı[6]. Bir baskın şeklinde başlayan ve Bitlis şehri içinde iki gün devam eden ayaklanma, hükûmet kuvvetlerince bastırılır ve asilerin elebaşılarından bazıları Bitlis Rus Konsolosluğu'na iltica ederler[7]; diğer elebaşılar ise "Divan-ı Örfi"de yargılanarak idam edilirler[8].

1914 Bitlis Ayaklanmasına neden olarak gösterilen sosyal, idari ve askeri mahiyet taşıyan reformlar, aslında doğrudan Ermeni

(*) *Prof. Dr., DEU Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü Türkiye Cumhuriyeti Tarihi Anabilim Dalı.*
(**) *Makale, "1914 Bitlis Ayaklanması", Beşinci Askeri Tarih Semineri I, Genelkurmay Başkanlığı ATASE Yayını, Ankara 1996, s. 215-225'de yayımlanmıştır.*
(1) Standford j. Shaw, Ezel Kural Shaw; *Osmanlı İmparatorluğu ve Modern Türkiye*, C. II, E Yayınları, İstanbul 1993, s. 330.
(2) Shaw, *Osmanlı...*, s. 346.
(3) Shaw, *Osmanlı...*, s. 346.
(4) *Ahenk*, 26 Mart 1914.
(5) *Ahenk*, 26 Mart 1914; *Tanin*, 5 Nisan 1914.
(6) *Ahenk*, 31 Mart, 4-5 Nisan 1914.
(7) Salahi R. Sonyel, *Minorities And Destruction Of Ottoman Empire*, Turkish Historical Society, Ankara 1993, s. 302-303; Cemal Paşa, *Hatıralar*, Selek Yayınları, İstanbul 1959, s. 358.
(8) Sonyel, *Minorities...*, s. 303.

721-729

Berlin Ant 020706

1524 ANSCOMBE, Frederick F. Conclusion: on the road back from Berlin. *War and diplomacy: the Russo-Turkish War of 1877-1878 and the Treaty of Berlin. Ed. M.Hakan Yavuz with Peter Sluglett.* Salt Lake City: University of Utah Press, 2011, pp. 535-560. Ottoman Empire, 19th century.

MADDE YAYIMLANDIKTAN SONRA GELEN DOKÜMAN

22 Haziran 2015

Berlin Antlaşması 020706

1647 YASAMEE, F.A.K. European equilibrium or Asiatic balance of power? The Ottoman search for security in the aftermath of the Congress of Berlin. *War and diplomacy: the Russo-Turkish War of 1877-1878 and the Treaty of Berlin. Ed. M.Hakan Yavuz with Peter Sluglett.* Salt Lake City: University of Utah Press, 2011, pp. 56-78.

MADDE YAYIMLANDIKTAN SONRA GELEN DOKÜMAN

22 Haziran 2015

Berlin Antlaşması 020706

1689 ERICKSON, Edward J. Template for destruction: the Congress of Berlin and the evolution of Ottoman counterinsurgency practices. *War and diplomacy: the Russo-Turkish War of 1877-1878 and the Treaty of Berlin. Ed. M.Hakan Yavuz with Peter Sluglett.* Salt Lake City: University of Utah Press, 2011, pp. 351-381. In the Balkans.

22 Haziran 2015

MADDE YAYIMLANDIKTAN SONRA GELEN DOKÜMAN

Berlin Antlaşması 020706

1687 BLUMI, Isa. Agents of post-Ottoman states: the precariousness of the Berlin Congress boundaries of Montenegro and how to define/confine people. *War and diplomacy: the Russo-Turkish War of 1877-1878 and the Treaty of Berlin. Ed. M.Hakan Yavuz with Peter Sluglett.* Salt Lake City: University of Utah Press, 2011, pp. 226-252. Balkan states since 1878, particularly Montenegro.

MADDE YAYIMLANDIKTAN SONRA GELEN DOKÜMAN

22 Haziran 2015

pressure was put on these regimes to represent the interests of locals. A copy of the original document in the Montenegrin National Archives used for this study can be found in the Albanian Historical Institute in Tirana: Document number AIH 836/51, Commission Agreement with Seven Articles, dated July 12, 1884.

41. Russian money helped build up the infrastructure of the frontier regions, improving roads and constructing bridges to cut the travel time between the highlands and the coast by days. See an example of such construction at Irjanica near Plava in BBA, Y.MTV 70/174, copy of telegram from Vali Farik Edhem Paşa, 28 Rebiyülahir 1310 [June 20, 1892].
42. ASMAE, Serie A Affairi Politici (1881–91) Busta 1, F. 1889, no. 145/82, Consul to Foreign Minister, dated Scutari, April 15, 1889.
43. For evidence of Ulqin's growing significance in regional trade, see a number of protocols written between Montenegrin and Ottoman officials outlining the borderlines. BBA, HR.SYS 861/1, communiqué number 131, Radoviç to Cavid Paşa, February 17, 1886.
44. A detailed report on the upper regions of Malësi reveals how goods passed through the porous borders with considerable economic loss for the Ottoman state. BBA, Y.PRK.MYD 6/14, 4 Cemaziyelahir 1304 [March 1, 1887].
45. Details of this particular kind of transaction may be found in Isa Blumi, "Thwarting the Ottoman Empire: Smuggling through the Empire's New Frontiers in Ottoman Yemen and Albania, 1878–1910."
46. This desire to draw Ottoman trade to Montenegrin-controlled ports was manifested in the proposed plan to construct a railway line connecting Montenegro's other port, Antivari, to Lake Shkodër. Such plans, designed by an Italian firm, clearly worried Ottoman officials. BBA, YA.RES 132/30, Ministry of Trade report no. 99, 15 Cemaziyelahir 1323 [August 18, 1905].
47. For thorough discussions on how the region was to be integrated politically with the empire, see BBA, Y.PRK.MYD 2/1, 5 Rebiyülahir 1298 [March 8, 1881], and BBA, Y.PRK.MYD 2/15, 26 Zilhicce 1298 [November 21, 1881].
48. ASMAE, Serie P Politica (1891–1916), Busta 666, no. 19863/29, Foreign Ministry to Consul Leoni in Scutari, dated Rome, March 3, 1904.

Edit. M. Hakan Yavuz, War and Diplomacy: The Russo-Turkish War of 1877-1878 and the Treaty of Berlin, Salt Lake City 2011

DH 139859

10

A Reassessment of the Macedonian Question, 1878–1908

Macedonya 130001 -Berlin Antlaşması

Gül Tokay

The Berlin Congress and the treaty that followed were mainly designed to ease the international tension that occurred following the Turco-Russian War of 1877–78 and to safeguard European peace as long as circumstances permitted. The congress left many unresolved local disputes for future arrangements, however, and no doubt brought further complications to the region.[1]

One of the major issues left for future arrangements was the Christian reforms: the Macedonian reforms in Europe and Armenian reforms in the eastern provinces of the Ottoman Empire. In both cases European intervention under the guise of "reforms" no doubt brought complications, not only by further weakening the Ottoman administration but also by encouraging the communities involved to take advantage of the fortuitous circumstances to express their national aspirations. A distinction must be drawn, however, between the European reforms undertaken by the Ottoman statesmen internally, with a view to regenerating the empire, and those imposed on the Ottomans by the European powers. While reforms initiated by the Ottomans were making progress during the late nineteenth century, the same authorities were trying to obstruct the Europeans' projects. The Ottoman authorities always saw in these schemes an element that might challenge the territorial integrity of the empire.[2] Moreover, the border disputes, the refugee question, and the future of those Muslims and Christians who had been separated from their kin by the Treaty of Berlin all became major causes of regional conflicts.

Following the Treaty, however, the Ottomans believed that the survival of the empire depended upon the preservation of their remaining territories in the Balkans. The Bulgarians, who had lost Macedonia at Berlin, also had serious ambitions in these territories, which they viewed as an

253 - 272

Jetzt im dritten Jahrgang:
Nahost Jahrbuch
Nahost Jahrbuch 1989

Politik, Wirtschaft und Gesellschaft in Nordafrika und dem Nahen und Mittleren Osten
Herausgeber: Deutsches Orient Institut — Thomas Koszinowski/Hanspeter Matthes
220 Seiten. Kart. 29,— DM. ISBN: 3-8100-0831-1

Zum Buch:

Nachdem mit dem Handbuch Naher und Mittlerer Osten eine grundlegende Einführung in diesen geographischen Raum geboten wird, liefert das *Jahrbuch Nahost* die jährlich aktualisierte Fortsetzung der Länderbeiträge dieses Handbuches.
Zusätzlich zu den über zwanzig Länderanalysen mit Angaben zu den politischen, ökonomischen und sozialen Veränderungen und Entwicklungen innerhalb des Berichtsjahres, stets ergänzt durch eine ausführliche Chronologie, wird in einem zweiten Abschnitt auf wichtige regionalpolitische Konflikte, Ereignisse und Entwicklungen eingegangen.
Zusammen mit den Hinweisen auf zentrale Dokumente (Verträge, Reden) und der Bibliographie mit den neuesten Publikationen zum Berichtszeitraum entsteht so ein Nachschlagewerk, das Studenten und Lehrern ebenso wie Journalisten, Geschäftsleuten oder interessierten Touristen einen Überblick über die wichtigsten Ereignisse in die Hand gibt und die Informationen zur Tagespolitik in den strukturellen Kontext stellt.

Aus dem Inhalt:

I. Überblicke

Deutsch-arabische Beziehungen — Überblick Politik — Überblick Wirtschaft — Gesamtchronologie

II. Länder/Organisationen

Ägypten — Afghanistan — Algerien — Golfstaaten — Irak — Iran — Israel — Jemen (Nord) — Jemen (Süd) — Jordanien — Libanon — Libyen — Marokko — Mauretanien — Pakistan — Saudiarabien — Sudan — Syrien — Türkei — Tunesien — Westsahara Arabische Liga — GCC — OIK — PLO

III. Konflikte und gesellschaftliche Entwicklungen (Beispiel Jahrbuch 1988)

Intifada — der Aufstand der Palästinenser in den von Israel besetzten Gebieten — Golfkrieg-Ende — Das Genfer Abkommen zum Afghanistankonflikt — Nutzung der Sonnenenergie im arabischen Raum — Wirtschaftsreform im Maghreb

Leske + Budrich

MARDİN KÜLTÜR VARLIKLARINI
SÜREKLİ ÖĞRENME MERKEZİ
05 ARALIK 1995

Zeitschrift für Türkeistudien, 2/89, 1989 Leverkusen

Vom Berliner Kongreß bis zur Konferenz von Lausanne (1878-1923): Höhepunkt und Ende der Orientalischen Frage

von Prof. Dr. Klaus-Detlev *Grothusen*, Universität *Hamburg*

Der Oktober des Jahres 1988 erscheint in ungewöhnlicher Weise günstig, um über die letzte Phase der Orientalischen Frage zu sprechen, d.h. über die Zeit vom Berliner Kongreß 1878 bis zum Lausanner Vertrag 1923. Diese Aussage gilt unter der Voraussetzung, daß Percy Ernst *Schramms* Vorschlag auch heute noch Gehör findet, der Historiker brauche „Merknägel", um sich im Dickicht historischer Vielfältigkeit zurecht zu finden. Wird dies akzeptiert, so seien drei „Merknägel" angeboten, anhand derer sich das hier zu behandelnde Thema allerdings leicht transparent machen läßt:

- am 29. Oktober 1898, d.h. vor — fast — genau 90 Jahren zog *Wilhelm II.* als Höhepunkt seiner zweiten Reise ins Osmanische Reich feierlich in Jerusalem ein, was als sinnkräftiges Symbol für die Übernahme einer unmittelbaren Leitfunktion in der Orientalischen Frage durch Deutschland gewertet werden kann;
- in der Nacht vom 28. auf den 29. Oktober 1914, also vor 74 Jahren, begann der Angriff der osmanischen Schwarzmeerflotte (unter Teilnahme der kurz zuvor noch deutschen Schiffe „Goeben" und „Breslau" sowie unter Führung des deutschen Admirals *Souchon*) auf südrussische Häfen, was gleichbedeutend ist mit dem Kriegseintritt des Osmanischen Reiches in den Ersten Weltkrieg und dem endgültigen Anfang vom Ende des Reichs und damit auch der Orientalischen Frage;
- am 29. Oktober 1923, also vor 65 Jahren, wurde die Republik Türkei mit ihrem ersten Präsidenten, *Mustafa Kemal* (seit 1934 *Atatürk*) proklamiert. Nach 1453 begann damit zum zweiten Mal eine Epoche der „Türkei in Europa", diesmal unter dem Vorzeichen eines türkischen Nationalstaates.

Die eben gewählte Formulierung, daß sowohl die Zeit von 1453 bis 1923 als auch diejenige von 1923 bis heute unter das Rubrum „Die Türkei in Europa" zu stellen sei, ist dabei die Ausgangsthese des folgenden Beitrages zur letzten Phase der Orientalischen Frage: es geht um europäische Geschichte und nicht um orientalische (wie immer diese definiert sein möge). Winfried *Baumgarts* im Prinzip ohne Zweifel richtige Charakterisierung der Orientalischen Frage — *„Von den sogenannten internationalen ‚Fragen' der neueren Geschichte ist die Orientalische Frage sicherlich die merkwürdigste, langwierigste und fol-*

Tarih Konuşuyor, cilt: 8 / sayı: 58 (Kasım 1968)
s. 3969 - 3973

eden hususlara matûf olarak şehirlere giriyor, yerli halkın ahlâkını tetkik ediyorum. Saraylara giriyor, hükümet edenlerin hareket hatlarını gözetliyorum. Kırlarda, ovalarda dolaşıyor, çiftçilerin hayat şartlarını inceliyorum. Her tarafta gasp ve tahrip, zulüm ve sefalet görerek kalbim yeis ve infialden sıkılıyordu.

Hergün yolumun üzerinde terkedilmiş tarlalar, boş köyler, harap şehirler bulurdum. Çok defa eski âbideler, mabedler, saraylar, kaleler enkazına tesadüf ederdim. Sütunlar, su kemerleri, mezarlar.. İşte bu hazin görünüş zihnimi, geçmiş zamanları derin derin düşünmeye sevketti ve benliğimde önemli düşüncelerin doğmasına sebep oldu.

Asi nehri kenarındaki Hums şehrine geldim. Çöl içindeki Tedmür şehrine yaklaşmış olduğumdan o kadar medh-ü sena edilen âbidelerini bizzat görmeye karar verdim. Üç gün ıssız, bomboş çöller içinde yürüyüşten sonra mezarlarla dolu vadiyi geçerek düzlüğe çıktığım zaman birdenbire ovada harabelerin hayret verici manzarasiyle karşılaştım. Bu, parklarımızın ağaçlı yollarında olduğu gibi âli ve muhteşem, sayısız dikili sütunların çokluğundan ibaret bir görünüştü. Gözün alabildiğine, yekdiğerine karşı sıralarla sürüp gidiyordu. Bu sütunlar arasında, bir takım kâmilen, diğerleri yarı yıkılmış büyük, muhteşem binalar bulunuyordu. Arazinin her tarafına, hepsi beyaz mermerden saçak, sütunbaşlığı, gövdeleri ve bunlara benzer kalıntılar serpiştirilmişti. Harabeler boyunca üç çeyrek saat yürüyüşten sonra vaktiyle güneş namına yapılmış bir mabed olan muazzam binanın avlusuna girdim. Mabedin giriş yerine kulubeler yapmış fakir Arap köylülerinin konukseverliğiyle kabul edildim. Bu derece cok ve zengin eserlerin ulviyet nefasetini tetkik için orada birkaç gün kalmaya karar verdim.

Hergün ovayı kaplayan âbidelerin birkacını ziyaret için evden cıkardım. Bir aksam, zihnim düşüncelere dalmış olduğu halde mezarlar vadisine doğru ilerledim. Vadiyi çevreleyen tepelere çıktım ki, oralardan göz, harabelerin umumi heyetini ve çölün nihayetsiz uzanışını def'aten görüyordu. Güneş batmak üzere idi. Penbe bir sisin izleri, Suriye dağlarının uzak ufuklarında belli idi. Doğuda bedir halinde ay mavimtrak bir zemin üzerinde Fırat'ın düz kenarlarında yükseliyordu. Gök saf, hava sakin ve berrak idi. Güneşin ölgün ışıkları, karanlığın dehşetini tadil ediyordu. gecenin henüz başlayan serinliği, kızgın toprağın hararetini teskin ediyordu. Çobanlar develerini getiriyorlardı. Göz yeknesak ve sincabî ovada artık hiç hareket görmüyordu. Çölde derin bir sessizlik hüküm sürüyor, yalnız uzun fasılalarla gece kuşlarının ve çakalların hüzün verici sesleri işitiliyordu. Karanlık çöküyor, nazarlarım başka bir şey seçemiyordu. Bu yerler, bu asûde akşam, bu muhteşem sahne zihnimde dinî düşünceler tecelli ettirdi.

Çökmüş muazzam bir medeniyetin son izleri, geçmiş zamanların hatırası, bunlarla bugünün mukayesesi.. Bütün bunlar zihnimi yüksek düşüncelere sevkediyordu. Bir sütunun gövdeciğine oturdum. Dirseğimi dizime, başımı elime dayamış olduğum halde gözlerimi kâh çöle çeviriyor, kâh harabelere tesbit ederek derin düşüncelere dalıyordum.

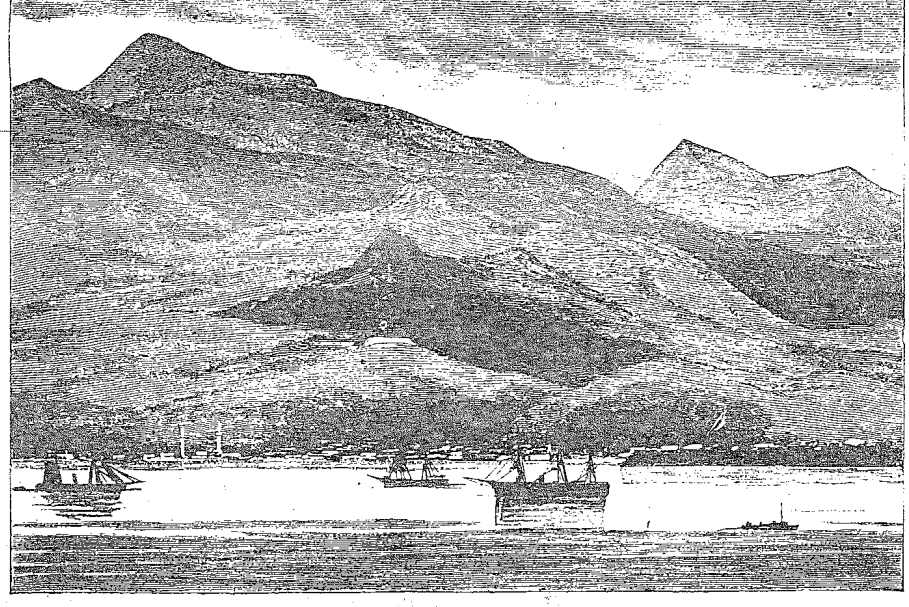
Kendime hitaben söylüyorum. Burada, vaktiyle zengin ve müreffeh bir şehir vücut bulmuştu. Burası şevketli ve kudretli bir saltanatın başşehri idi. Evet, şimdi bu kadar tenha olan bu yerleri, vaktiyle canlı bir kalabalık neşelendiriyordu, çalışkan bir halk bugün ıssız olan yollarda kaynaşıyordu. Bu duvarlar - ki şimdi hüzün verici bir sessizlik hüküm sürmektedir - hiç durmayan sanat velveleleri, sevinç ve zevk avazeleri çınlıyordu. Bu yığılmış mermerler, o zaman saraylar teşkil ediyorlardı. Yıkılmış sütunlar mabedlerin ihtişamına delâlet ediyordu.

Gelecek Sayıda

- **Niçin bu hale gelmiş ?**
- **Mukaddes toprakların perişan hali.**
- **Mazinin düşündürdükleri.**
- **Fanilere sualler.**

MADUR ... SONRA ... 2000 ... CINS ... TAR ... LAN

D. 1618

Berlin kongresi, tarihlerimize "1293 seferi" diye geçen o meş'um 1877 - 1878 Osmanlı - Moskof savaşındaki ağır yenilgilerimizin bedeli olarak vatanın en güzel köşelerinin elimizden alınışını tescil etmişti. Fakat bu kayıblarımız, Aya - Stefanos (bugünkü Yeşilköy) de imzalanan o korkunç mütarekeye göre elbette "hafif" ti : Çünkü, öteki harîs mirasçılar, HASTA ADAM dedikleri imparatorluğumuzun zengin varlığı üzerinde sadece Slavları görmek istemiyorlardı. Zaten Bismark'a, kongreyi toplatan sebeb de, sadece bu his idi ve İngiltere de o buhran günlerinde Kıbrıs'ı alıvermişti !

Yukarıdaki klişede, Berlin muahedesinin Rusya lehine tescil ettiği Türk Batum'un kıyılarından bir köşeyi doksan sene önceki hâli ile gösteriyor.

90. yıldönümünde

Berlin Muahedesinin Perde Arkası

Yazan : Cemal KUTAY

Mahmut Celâleddin Paşa, Sultan Aziz - Sultan Murad - Sultan İkinci Abdülhamid devirlerini, bâzı bölümleriyle bâkir vesikalara bağlıyarak anlatan **Mirat-ı Hakikat**'inde, İngiliz Büyükelçisi Sör Henri Layard'ın Kıbrıs'ın İngiliz idaresine savaşsız ve gönül rızasiyle verilmesini istiyen ültimatomuna karşı, Hariciye Nazırı Mehmet Esad Saffet Paşanın EMANET'in teslim tarihini tesbit etmek istemesi üzerine şöyle bağırdığını anlatır :

"— Eğer Devlet-i Aliyye şu karara muhalefet eyler ise, perişan olur. Sizler, Berlinde toplanacak sulh kongresine ümid bağladınız. Ayastefanos (bügünkü Yeşilköy) **de imzaladığınız sulh ile zaten istiklâlinizi kaybettiniz. Rusyanın hâkimiyeti altına girdiniz. Bu tahakkümden kurtulmak ümidiniz ancak bizim yardımımıza bağlıdır. Yoksa Kıbrıs da, diğer kaybettiğiniz beldeler gibi Rusyanın idaresine geçer. Haysiyetinizi muhafaza etmek istiyorsanız Kıbrısın idaresini gönül rızasıyla verirsiniz. Aksi takdirde Beşigede istim üzerine bekliyen donanmamız Adayı cebren alır ve bizi de Rusya'nın yanında bulursunuz!."**

O meşhur KIBRIS ANTLAŞMASI, bu azarlayışdan yirmi dört saat sonra, 4

TTK. Belleten, c. LII / 202,
Nisan-1988, s. 195-208.

Demirel / Kitap
Kütüphanede Mevcuttur

23 AGUSTOS 1993

BASILIP YAYINLANDIKTAN
SONRA GELEN DOKÜMAN

100. YILDÖNÜMÜ MÜNASEBETİYLE BERLİN KONGRESİ HAKKINDA BAZI DÜŞÜNCELER *

Prof. Dr. BEKİR SITKI BAYKAL

Sayın Konuklarımız,

Geçtiğimiz 1978 yılı sonbaharında Berlin Kongresi'nin 100. yılı münasebetiyle Avrupa'nın birkaç yerinde bilimsel nitelikte toplantılar düzenlendi. Bildiğim kadarıyla bunlardan ikisi Almanya'da Münih ve Mainz'de ve biri de Yugoslavya'da Sarayevo yani bizim Saraybosna'da yapıldı. Almanya'da yapılanlardan birine Türkiye adına bir arkadaşımızla birlikte gitmemiz söz konusu oldu; fakat sonra bu gerçekleşmedi. Ben yalnız Yugoslav, daha doğrusu Bosna Akademisi'nin daveti üzerine Türk Tarih Kurumu adına, Sarayevo'da yapılana katıldım.

Şunu da ilave edeyim ki, Bosnasaray'da yapılan toplantı doğrudan doğruya, konu olarak, Berlin Kongresi'ni ele almış değildir. Fakat Berlin Kongresi'nin bir kararıyla Bosna ve Hersek'in Avusturyalılar tarafından işgal edilmesi ve bir de bu işgale karşı yerli halkın din ve mezhep farkı, ırk farkı gözetilmeksizin Hıristiyanıyla, Yahudisiyle, Müslümanıyla şiddetle mukavemet etmesidir. Bu direniş bu toplantının konusuydu. Uluslararası nitelikte delegeler geldiler ve meseleyi bu açıdan enine boyuna incelediler; ben de bu işgale karşı Osmanlı Devleti'nin izlediği siyaseti aydınlatmak için elimden geleni yaptım.

Bu toplantıyı yakından gördüm; fakat Almanya'da yapılan öteki toplantılarda ne yapıldığını henüz bilmemekteyim. Buna dair bir yayın var mıdır onu da bilmiyorum. Elime geçmedi böyle bir şey. Bizden Türkiye'yi temsil eden arkadaşlardan da henüz bir yazı çıktığını görmedim.

Görüyoruz ki, Berlin Kongresi'yle başlıca Almanlar ilgilenmektedirler. Almanların bu kongre ile ilgilenmesini doğal kabul etmek lazım gelir. Çünkü bu kongre Almanların yetiştirdiği en büyük devlet adamı olarak tanınan Bismark'ın bir eseri, hem parlak bir eseri olmuştur. Almanlar bu

* 23 Şubat 1979 tarihinde 'Atatürk Konferansları' serisinde verilmiştir.

Türkiye Diyanet Vakfı
Kütüphanesi
İslâm Ansiklopedisi
Yayın No. : 10940
Sınıf No. : 366.6297 NEV.Ş
DİA Atatürk Devri Araştırmaları
14 MAYIS 19
Berlin Andlamesi (199-210)

التاريخ الحديث

الشعوب الإسلامية

الأتراك العثمانيون
الفرس
مسلمو الهند

تاليف

دكتور عبد العزيز سليمان نوار

١٩٧٣

دار النهضة العربية
للطباعة والنشر
بيروت ص.ب ٧١٩

كان عهد السلطان عبد العزيز (٦١ ــ ١٨٧٦) قليل الحروب نسبيا، على عكس عهود أسلافه، الا أنه كان فترة خطيرة من التاريخ التركي، اذ كانت كافة الأقاليم البلقانية تستعد للحصول على امتيازات أكثر من الأتراك ان لم يكن الاستقلال الكامل .

فقد تحركت المشاعر في الجبل الأسود ، وفي صربيا ، وكانتا تتمتعان بالاستقلال الذاتي ، والولايتان الرومانيتان كانتا قد اتحدتا تمهيدا لتحقيق ظهور (رومانيا) ، وكانت فرنسا تؤيد اتجاهات هاتين الولايتين نحو الاستقلال لان الرومانيين كانوا كاثوليكا .

وكانت اليونان تتطلع الى استكمال وحدة اليونانيين الخاضعين للاتراك ، بل وكانت تتطلع الى (أزمير) ، والى الهدف الضخم (القسطنطينية) .

أما كريت فثارت ، وذهب اليها آلاف المتطوعين من الجيش اليوناني لضرب المسلمين في الجزيرة وابادتهم وبالتالي تخلص لليونان، حقيقة وضع نظام وحكم خاص يشترك به المسيحيين والمسلمون ، ولكن كانت كلمة المسيحيين هي السائدة (١٨٦٧) والاتجاهات نحو الاتحاد مع اليونان قوية .

كذلك كانت القلاقل في البوسنة والهرسك متتالية ، والبلغار ضد الاتراك وضد الاكليروس اليوناني المفروض عليهم ، وظهرت الكتائب البلغارية هنا وهناك في الستينات .

و١٨٦٤ هاجر الى البلقان عدد كبير من الشركس المسلمين الذين فروا من أمام الروس بعد فشل مقاومتهم الطويلة للتسلط القيصري، وقد استقرت